

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 14CoP/14/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2221201358
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 09. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubomír Bundzel
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:2221201358.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubomíra Bundzela a sudcov JUDr. Róberta Foltána a JUDr. Kristíny Srnkovej, v právnej veci navrhovateľa: A. B. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom: D. XXX, D., zastúpený: Advokátska kancelária Ondrušek & Partners, s. r. o., IČO 36 867 942, so sídlom: Kocelova 25, Bratislava, proti manželke: B. C. D., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom: E. F. XX, G., zastúpená: JUDr. Barbora Vrbová, advokátka so sídlom: Wilsonova 6, Bratislava, o rozvod manželstva a úpravu výkonu práv a povinností rodičov k maloletej H. I. C., nar. XX.XX.XXXX, v konaní zastúpenej procesným opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Dunajská Streda, o odvolaní manželky proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 7P/20/2021-397 zo dňa 27.09.2023, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch II. a III. **p o t v r d z u j e .**

II. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v časti úpravy styku matky s maloletou **m e n í t a k**, že matka je oprávnená sa sťkať s maloletou v období školského vyučovania každý nepárny týždeň v roku v utorok od 15.00 hod. do 18.00 hod. a od piatku od 15.00 hod. do nedele do 15.00 hod. a počas každého párneho týždňa v roku od stredy od 15.00 hod. do piatka do 14.00 hod..

Počas prázdnin a sviatkov je matka oprávnená sa sťkať s maloletou

- každý nepárny kalendárny rok počas jarných školských prázdnin vyhlásených Ministerstvom školstva SR pre Trnavský samosprávny kraj od piatku predchádzajúceho jarným školským prázdninám od 14.00 hod. do pondelka bezprostredne nasledujúceho po skončení jarných školských prázdnin do 15.00 hod.

- každý párný kalendárny rok počas veľkonočných sviatkov v čase od stredy bezprostredne predchádzajúcej veľkonočnému piatku od 15.00 hod. do utorka bezprostredne nasledujúceho po veľkonočnom pondelku do 15.00 hod.

- každý párný kalendárny rok počas letných prázdnin od 1.7. od 15.00 hod. do 15.7. do 15.00 hod., od 1.8. od 15.00 hod. do 15.8. do 15.00 hod.

- každý nepárny kalendárny rok počas letných prázdnin od 15.7. od 15.00 hod. do 1.8. do 15.00, od 15.8. od 15.00 hod. do 31.8. do 15.00 hod.

- každý nepárny rok počas vianočných (zimných) prázdnin od 23.12. od 15.00 hod. do 25.12. do 12.00 hod. a od 27.12. od 15.00 hod. do 1.1. do 14.00 hod. a od 2.1. od 18.00 hod. do 5.1. do 14.00 hod.

s tým, že miesto odovzdania a prevzatia maloletej bude školské zariadenie, ktoré maloletá navštevuje alebo bydlisko rodiča podľa toho, kde sa bude maloletá v čase odovzdania alebo prevzatia nachádzať.

Otec a matka sú **p o v i n í** maloleťu na vzájomné stretnutia včas a riadne pripraviť a zabezpečiť jej odovzdanie v prípadoch, ak sa maloletá bude zdržiavať v starostlivosti toho ktorého rodiča.

III. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1.

Rozsudkom napadnutým odvolaním súd prvej inštancie výrokom I. rozviedol manželstvo účastníkov konania uzavreté dňa 31.01.2015 pred Matričným úradom Obce Rohovce. Výrokom II. zveril maloletú H. I. C., nar. XX.XX.XXXX na čas po rozvode do osobnej starostlivosti otcovi a rozhodol, že zastupovať maloletú a spravovať jej majetok sú oprávnení a povinní obaja rodičia. Výrokom III. uložil matke povinnosť platiť na výživu maloletej H. I. sumu 100 eur mesačne, vždy do 20. dňa mesiaca vopred k rukám otca, počnúc právoplatnosťou výroku o rozvode manželstva. Výrokom IV. upravil styk matky s maloletou v období školského vyučovania každý nepárny týždeň roka v utorok od 15.00 h do 18.00 h a od piatku 15.00 h do nedele 15.00 h a počas každého párneho týždňa roka vo štvrtok od 15.00 h do 18.00 h. Počas letných školských prázdnin je matka oprávnená stýkať sa s maloletou každý nepárny týždeň roka v utorok od 8.00 h do 19.00 h a od piatku 8.00 h do nedele 19.00 h a počas každého párneho týždňa roka vo štvrtok od 8.00 h do 19.00 h. Počas Vianočných a novoročných sviatkov je matka oprávnená stýkať sa s maloletou v nepárnom roku od 25. decembra 11.00 h do 27. decembra 15.00 h a od 1. januára 14.00 h do 3. januára 16.00 h a v párnom roku od 23. decembra 11.00 h do 25. decembra 15.00 h a od 29. decembra 14.00 h do 1. januára 16.00 h. Počas jarných školských prázdnin je matka oprávnená stýkať sa s maloletou v párnom roku od utorka 18.00 h do štvrtka 15.00 h, počas Veľkonočných sviatkov je matka oprávnená stýkať sa s maloletou v nepárnom roku od nedele 15.00 h do pondelka 13.00 h. Otec je povinný dieťa na styk pripraviť a s osobnými vecami v stanovenom čase ho odovzdať matke v mieste bydliska otca a matka je povinná v stanovenom čase dieťa vrátiť otcovi v mieste bydliska matky. V prípade, že sa z vážnych dôvodov nemôže styk matky s dieťaťom uskutočniť, sú povinní o tomto dôvode sa rodičia navzájom informovať, najneskôr 18 hodín pred začiatkom styku. Výrokom V. nariadil súd prvej inštancie maloletému dieťaťu a jeho rodičom povinnosť podrobiť sa psychologickému poradenstvu v rozsahu najmenej 6 konzultácií, ktoré sa uskutočnia v spolupráci s oddelením sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Dunajská Streda. Výrokom VI. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2.

Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil aplikáciou ustanovení § 18, § 23 ods. 1, 2, § 24, § 25 ods. 1, 2, § 37 ods. 2, 4, 7, 8, § 62 ods. 1, 2, 3, 4, 5, § 63 ods. 1, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“), § 100, § 52, § 57 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

3.

Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania, svedkov, znalca, oboznámením sa s predloženými listinnými dôkazmi. V časti návrhu na rozvod manželstva súd prvej inštancie dospel k záveru, že v manželstve účastníkov konania došlo k vážnemu a trvalému rozvratu, preukázanému súdu tým, že po dvoch rokoch od podania návrhu u navrhovateľa nedošlo k zmene postoja a trval na svojom návrhu, v priebehu tohto obdobia sa manželia ani len nepokúsili o obnovu manželského spolužitia, ich vzájomná komunikácia nie je konštruktívna, v dôsledku čoho došlo k vzájomnému citovému odcudzeniu manželov. Manželstvo účastníkov neplní svoje spoločenské funkcie, vzhľadom na vyjadrenie oboch nie je pravdepodobné, že by v budúcnosti došlo k obnove manželského spolužitia manželov. Keďže manželstvo nie je funkčné, a také prostredie, v ktorom by žili obaja rodičia spoločne bez racionálnej komunikácie a citového vzťahu, nie je vhodné ani na výchovu maloletého dieťaťa, súd prvej inštancie návrhu vyhovel a manželstvo účastníkov konania rozviedol.

4.

Pokiaľ ide o zverenie maloletej do osobnej starostlivosti otca, súd prvej inštancie toto svoje rozhodnutie odôvodnil najmä najlepším záujmom dieťaťa. Aj keď je potrebné podporovať vzájomný vzťah matky s dieťaťom, čomu napomáha aj jej osobná starostlivosť o dieťa, súd uzavrel, že v záujme dieťaťa zatiaľ striedavá starostlivosť nie je, nakoľko aj maloletá v pohovore uviedla, že sa necíti dobre, keď matka kričí a nadáva a maloletá nedokáže s ňou riadne a úprimne komunikovať, lebo sa bojí reakcie matky, čo vytvára prostredie nie vhodné na výchovu dieťaťa, matka musí v budúcnosti preukázať, že vie ovládať svoju výbušnú povahu, je schopná prijať názor a želania dieťaťa, je schopná sa s dieťaťom rozprávať pokojne aj o otcovi maloletej. Vyhodnotením vykonaného dokazovania k otázke zverenia dieťaťa súd prvej inštancie dospel k záveru, že je v najlepšom záujme maloletej, aby zotrval stav, aký je v súčasnosti nastavený, vývoju dieťaťa preukázateľne prospieva, je spokojné. Preto súd na čas po rozvode zveril maloletú do výlučnej starostlivosti otcovi, v ktorého starostlivosti sa fakticky maloletá nachádza od podania návrhu. Je potrebné ale zdôrazniť, že aj matka má predpoklady na zvládnutie starostlivosti o dieťa, čo je zrejmé aj z už realizovaných stretnutí dieťaťa s matkou a pobytov dieťaťa u matky, preto súd

nepovažoval za potrebné nariadiť ďalšie dokazovanie psychológom. Je na rodičoch, aby aj v prípade rozpadu partnerského vzťahu obaja vytvorili pre svoje dieťa prostredie, v ktorom sa cíti bezpečne, s istotou sa môže vyvíjať, rozvíjať a upevňovať s oboma rodičmi citové väzby a najmä sa od rodičov prirodzene učí ako od dôveryhodných modelov všetkému, čo budú v živote potrebovať. Zároveň súd prvej inštancie rozhodol, že obaja rodičia budú zastupovať maloletú a spravovať jej majetok, čo odôvodnil ustanovením § 24 Zákona o rodine.

5.

Vyživovaciu povinnosť matky súd upravil s prihliadnutím na (základné) odôvodnené potreby dieťaťa daného veku, ale aj na schopnosti a možnosti matky. Matka nie je zamestnaná, je evidovaná na úrade práce, pracovný pomer v septembri ukončila v skúšobnej dobe, pred ním poberala opatrovateľský príspevok. Schopnostiam a možnostiam matky (ktorá je zdravotnou sestrou a jej profesia je na trhu práce stále žiadaná, preto má možnosť sa v krátkom čase opäť zamestnať) s prihliadnutím na tvrdený príjem otca a oproti tomu odôvodneným potrebám maloletej, (keď na starostlivosť o ňu nemá otec významné zvýšené výdavky) sa tak súdu prvej inštancie javila primeraná a postačujúca otcom navrhovaná suma výživného, ktorou sa má podieľať na starostlivosti o dieťa aj matka, vo výške 100 eur mesačne. Rozsah styku matky s maloletou súd upravil podľa návrhu otca, tento návrh v podstate kopíruje styk ako sa realizuje v súčasnosti, súd však k nemu doplnil úpravu počas ďalších školských prázdnin v znení návrhu matky (v návrhu na rodičovskú dohodu). Matka má tým dostatočný priestor na upevňovanie a rozvíjanie vzájomného vzťahu s dieťaťom, je potrebné, aby sa aj komunikácia medzi rodičmi výrazne zlepšila. Rodičia musia vzájomne priebežne a konštruktívne komunikovať, informovať sa navzájom o potrebách a stave dieťaťa.

6.

Uloženie výchovného opatrenia odôvodnil súd prvej inštancie tým, že hoci na zlepšenie vzájomnej komunikácie rodičov, aj s dieťaťom, prebiehalo počas konania psychologické poradenstvo, ktoré v znení predložených správ plnilo svoj účel, avšak počas celého obdobia nedošlo k spoločným stretnutiam rodičov, čo je nevyhnutné pre efektívnu spoluprácu rodičov pri výchove maloletej a v záujme dieťaťa pre jej zdravý vývoj, súd preto návrh matky cestou jej advokátky posúdil za dôvodný a rozhodol o uložení výchovného opatrenia, v rámci ktorého budú rodičia pokračovať za súčinnosti kolízneho opatrovníka v začatom procese.

7.

Proti rozsudku súdu prvej inštancie vo výrokoch II., III. a IV. podala v zákonnej lehote odvolanie matka s poukazom na odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f), h) a e) CSP. Namietala, že nemožno súhlasiť v tvrdení súdu prvej inštancie, že by striedavá starostlivosť oboch rodičov nebola v najlepšom záujme maloletej. Podľa odvolateľky bolo počas konania jednoznačne preukázané, že dcéra za obdobie priebehu súdneho konania, kedy bola vo faktickej starostlivosti otca a s matkou sa stretávala v rozsahu, ktorý súd považuje za dostatočný voči matke, ochladla, začala sa k matke správať neslušne bez akejkoľvek úcty, vyčítať jej, že nemá bazén a iné materiálne benefity, ktoré má otec. Matka v odvolaní uviedla, že maloletá bola pri výsluchoch zmanipulovaná otcom, pričom súd zobral do úvahy vyjadrenia maloletej z posledného výsluchu, hoci najsponťanejší výsluch bol prvý v poradí, kedy maloletá uviedla, že by bola najradšej rovnaký čas s oboma rodičmi, aj keď sa bojí, že otec sa bude hnevať. Taktiež ako agresívneho človeka uviedla otca, nie matku. V konaní bolo preukázané, že matka je cholerickej povahy, čo otec zneužíval, aby matku mohol provokovať a následne diskreditovať. Napríklad, keď matka telefonovala s dcérou, tak otec sedel pri nej a nahrával si telefonáty. Dcéra sa z tohto dôvodu nevedela uvoľniť a spontánne s matkou komunikovať, čo matku veľmi frustrovalo, začala útočiť na otca on si to nahral, a potom to predkladal súdu, aby matku mohol diskreditovať ako rodiča. V rozhodnutí súdu prvej inštancie tiež nie je zmienka o tom, že otec skoro pri každej realizácii styku maloletej s matkou jej pripravil iný program, a keď matka s tým nesúhlasila, tak sa maloletá na ňu nahnevala. Otec sa po celý čas snažil preukázať, že matka je duševne chorá, bol vyhotovený znalecký posudok, v ktorom sa konštatuje, že matka je duševne zdravý jedinec a môže sa starať o maloletú v rovnakom rozsahu ako otec. Súd prvej inštancie sa vo svojom rozhodnutí a pri hodnotení dôkazov nezaoberal aj správami od psychologičky, ktorú matka pravidelne navštevuje, z ktorých jednoznačne vyplýva, že matka je rodič, ktorý sa je schopný plnohodnotne starať o svoje dieťa a je viac emotívna pri psychickej záťaži. Súd prvej inštancie podľa odvolateľky nespomenul, že otec je ten, ktorý si matku blokuje v telefóne, opakovane na ňu podáva trestné oznámenia. Pokiaľ ide o vyživovaciu povinnosť matky voči maloletej, má matka za to, že súd prvej inštancie nedostatočne skúmal a vyhodnotil majetkové pomery, schopnosti a možnosti

otca a aj matky. S konštatovaním, že matka je zdravotná sestra a na trhu práce sa vie uplatniť, nemožno súhlasiť. V prvom rade, matka spochybňuje, že profesia zdravotnej sestry je na trhu práce žiadaná. Matka vo svojej profesii nepôsobí už veľmi dlhý čas a od skončenia strednej zdravotnej školy je matkou, pričom zdravotnícke profesie prešli veľkými zmenami. Podľa matky je v rozpore so zákonom o rodine a rozhodovacej súdnej praxe tvrdenie súdu prvej inštancie, že je veľmi dôležité, aby rodičia spolu vychádzali v záujme maloletej dobre, aby sa vzájomne rešpektovali, lebo v opačnom prípade nie je v záujme dieťaťa, aby bolo v striedavej osobnej starostlivosti. V konaní bola maloletá zastúpená kolíznym opatrovníkom, ktorý na otázku súdu aký má návrh na úpravu rodičovských práv a povinností sa po prvom výsluchu maloletej vyjadril, že považuje striedavú osobnú starostlivosť ako formu starostlivosti, ktorá je v záujme maloletej. Kolízna opatrovníčka mala záverečný návrh na doplnenie dokazovania, vypracovanie znaleckého posudku, súd sa však s týmto návrhom nestotožnil a vo veci rozhodol. Matka navrhla odvolaním napadnutý rozsudok zmeniť tak, aby bola maloletá zverená do striedavej starostlivosti rodičov alebo aby bol rozsudok zrušený a vec vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

8.

Súdu boli doručené správy Centra pre deti a rodiny Kľúč, Bratislava, n.o., v ktorom sa vykonáva sociálna intervencia s rodinou. Správa zo dňa 18.09.2023 opisuje z pohľadu otca nástup maloletej do školy, ktorý bol v rámci možností bezproblémový. Komunikáciu s matkou otec opísal ako problémovú, udal, že matka s maloletou telefonuje každý deň minútu až dve, ak sa neuskutoční stretnutie s maloletou, náhradný termín matka nepožaduje. Stretnutie sa uskutočnilo v daný deň aj s maloletou, pričom sa vyjadrila, že v škole má kamarátky, pre chorobu zmeškané učivo dobehla, má denný režim, cez víkend bola u matky, ktorá ju zobrala na oslavu narodenín jej kamarátky. Maloletá uviedla, že súčasný režim jej vyhovuje, styk s matkou cez víkendy je pre ňu dobrým režimom, nechce na ňom nič meniť. Správa zo dňa 28.10.2023 opisuje rozhovor s matkou po vynesení rozsudku súdu prvej inštancie, pričom podľa správy nie je matka so zverením maloletej do osobnej starostlivosti otca vysporiadaná a má dojem, že súd bol podplatený. Matka počas rozhovoru bola vyrovnanejšia, pokojnejšia, k dcére prejavovala pozitívne pocity, hoci paralingvistické prejavy sa javili neprimerané veku, pri ktorej príležitosti bola matka upozornená, že komunikácia by mala byť primeraná veku. Matka bola v tom čase nezamestnaná, avšak deklarovala vôľu nájsť si zamestnanie. Maloletá tiež komunikovala s pracovníčkou Centra pre deti a rodiny Kľúč, Bratislava, n.o., vyjadrila sa, že v škole sa jej darí, má kamarátky, chodí na kone, pripravuje sa na prvé sväté prijímanie. V ten istý deň sa uskutočnila aj ďalšia intervencia s otcom maloletej, viedli poradenstvo ohľadom správnej komunikácie medzi rodičmi aj smerom k maloletej. Otec vníma, že matka je nedôsledná pri odovzdávaní maloletej (nedodržaný čas, maloletá nemala pri sebe školskú tašku a pod.).

9.

K odvolaniu matky sa vyjadril otec prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Otec vo vyjadrení uznal námietku matky, že vzťahy matky a dcéry sa časom (po odšťahovaní sa matky zo spoločnej domácnosti) menili, avšak táto zmena nastala podľa otca v zásade z dôvodu správania matky voči dcére, verbálnych atakov na otca i dcéru, závadovému rozprávaníu matky o otcovi pred maloletou spôsobom, akým by matka nemala rozprávať s 9-ročnou dcérou a najmä prenášať svoj hnev či frustráciu na maloletú. Rozhodne však nemôže otec potvrdiť, že by sa dcéra začala správať voči matke „neslušne bez akejkoľvek úcty“. Otec má za to, že za čas, čo dcéra býva už iba s otcom, došlo u nej k výraznému progresu, dcéra prospieva zdravotne a aj čo sa týka školských výsledkov. Dcéra je so súčasným stavom spokojná, vyhovuje jej pokoj a stabilita v domácnosti otca. Otec sa vyjadril k jednotlivým matkou predostretým argumentom uvedeným v odvolaní nasledovne:

10.

K námietke matky, že súd prvej inštancie sa upriamil iba na posledný výsluch maloletej a nebral do úvahy jej predchádzajúce vyjadrenia otec uviedol, že je prirodzené, že súd ako najrelevantnejší považoval najviac aktuálny postoj maloletej. K argumentu, že súd prvej inštancie apeloval výchovným spôsobom viac na matku ako na otca uviedol, že to vyplýva z toho, že nevhodné správanie bolo zachytené zo strany matky, nakoľko ho uviedla maloletá – v podobe kriku, výbuchov zlosti, dehonestácie otca a pod. Pokiaľ matka v odvolaní uvádza, že otec zneužíva jej cholerickú povahu a provokuje ju, otec tvrdí, že matku neprovokuje, telefonáty začal nahrávať po tom, ako mu dcéra avizovala „čudné reči“ zo strany matky, pričom do telefonátov nevstupuje a neprerušuje ich, iba je oporou dcére. K blokovaníu matky uviedol, že je pravda, že komunikáciu s matkou musel obmedziť, nakoľko dostával od nej nenávistné a útočné správy, tiež potvrdil, že na matku podal trestné oznámenie, a to kvôli tomu, že ho škrtila a hádzala

kamene na jeho majetok. Podľa otca súd prvej inštancie rozhodol objektívne, spravodlivo a najmä nespochybniteľne v súlade s teraz existujúcim záujmom maloletej dcéry. Dcére plne vyhovuje režim, ktorý bol aplikovaný dlhodobo a aj v poslednom období. Je s ním spokojná. Nechce ho meniť a tento režim jej aj jednoznačne prospieva. Tento názor dcéry súd akceptoval. Preto otec navrhuje, aby bol odvolaním napadnutý rozsudok potvrdený.

11.

K odvolaniu matky sa vyjadril kolízny opatrovník, ktorý navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil v plnom rozsahu ako vecne správny.

12.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 ods. 1 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom – účastníkom konania (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 363 CSP) a že odvolateľka použila zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. e), f), h) CSP v spojení s § 62 ods. 1 CMP), preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), s prihliadnutím na prípadné vady konania, iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 CMP), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke odvolacieho súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 v spojení s § 378 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je v odvolaním napadnutých častiach výrokoch II. a III. a súvisiacom výroku o trovách konania vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 387 ods. 1 CSP) avšak odvolanie matky je v časti rozsahu úpravy styku čiastočne dôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie bolo potrebné z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie zmeniť v časti výroku IV. (§ 388 CSP).

13.

Predmetom konania na súde prvej inštancie bolo rozhodovanie o rozvoze manželstva a s tým súvisiacu úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, pričom matka navrhovala zveriť maloleté dieťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov a otec navrhoval zveriť dieťa svojej osobnej starostlivosti. Predmetom odvolacieho konania je posúdenie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie o úprave práv a povinností rodičov k maloletým deťom. Rozhodnutie súdu prvej inštancie o rozvoze manželov nebolo napadnuté odvolaním, tak isto sa odvolaním nik z rodičov nedomáhal zmeny výroku o uložení výchovného opatrenia rodine a o trovách konania.

14.

Predovšetkým sa žiada uviesť, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci zistil skutkový stav v miere potrebnej pre jeho rozhodnutie a vec v uvedenom rozsahu správne posúdil i po právnej stránke. Odvolací súd sa rovnako stotožnil so závermi, ku ktorým dospel súd prvej inštancie a považuje za správne jeho právne posúdenie pokiaľ ide o zverenie maloletej do osobnej starostlivosti otca a povinnosť matky platiť výživné vo výške 100 eur, pričom aj odvolací súd na základe vykonaných dôkazov zhodne s prvoinštančným súdom vyhodnotil návrh matky na zverenie maloletej do striedavej osobnej starostlivosti ako nedôvodný a naopak návrh otca na zverenie maloletej do jeho osobnej starostlivosti, s určením výživného na dieťa ako opodstatnený. Odvolací súd ani s prihliadnutím na odvolacie argumenty odvolateľky nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov prvoinštančného súdu v uvedených výrokoch odchýliť a nemôže preto dať za pravdu odvolateľke. Preskúmaním obsahu spisového materiálu sa aj v odvolacom konaní potvrdila správnosť skutkových zistení súdu prvej inštancie, s poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP odvolací súd poukazuje na písomné vyhotovenie napadnutého rozsudku a jeho odôvodnenie. Avšak pokiaľ ide o rozhodnutie súdu prvej inštancie o úprave styku maloletej s matkou, tu odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie vykonal síce dokazovanie v dostatočnom rozsahu potrebnom pre správne zistenie skutkového stavu, jeho skutkové závery majú oporu vo vykonaných dôkazoch, avšak jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

15.

Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak.

16.

Podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

17.

Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

18.

Podľa § 388 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

19.

V zmysle čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

20.

Podľa článku 5 Zákona o rodine, záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadnia najmä a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností vlád dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvoma rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami i využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

21.

Podľa článku 24 ods. 2 a 3 Charty základných práv Európskej únie, pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.

22.

Podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine, rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

23.

Podľa § 24 ods. 3 Zákona o rodine, ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, tak súd môže zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa. Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, tak súd musí skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa.

24.

Podľa § 25 ods. 2 Zákona o rodine, ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom podľa odseku 1, súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvoze; to neplatí, ak rodičia úpravu styku žiadajú neupraviť.

25.

Podľa § 28 ods. 1 Zákona o rodine, súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä
a/ sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa,
b/ zastupovanie maloletého dieťaťa,
c/ správa majetku maloletého dieťaťa.

26.

Podľa § 28 ods. 2 Zákona o rodine, rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa.

27.

Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

28.

Podľa § 62 ods. 2 Zákona o rodine, obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

29.

Podľa § 62 ods. 4 Zákona o rodine, pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

30.

Podľa § 62 ods. 5 Zákona o rodine, výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

31.

Podľa § 65 ods. 1 Zákona o rodine, ak rodičia maloletého dieťaťa spolu nežijú, súd upraví rozsah ich vyživovacej povinnosti alebo schváli ich dohodu o výške výživného.

32.

Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

33.

Podľa § 217 ods. 1 prvej vety CSP, pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

34.

Ako bolo uvedené aj vyššie, ani odvolací súd nepovažoval za dôvodný návrh matky na zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, a v tejto otázke odvolací súd nemal dôvod nesúhlasiť s podstatou argumentácie použitej súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia. Pre nutnosť vysporiadania sa aj s odvolacími námietkami matky a pre celkovú úplnosť sa však žiada doplniť nasledovné:

35.

Rodičia maloletej nežijú v spoločnej domácnosti, pričom maloletá H. I. zostala v starostlivosti otca. Nakoľko rodičia maloletej sa nevedeli dohodnúť o úprave ich práv a povinností k maloletému dieťaťu, musel o tom rozhodnúť súd. Odvolací súd uvádza, že rozhodnutie o zverení maloletého dieťaťa do výlučnej osobnej starostlivosti jedného z rodičov zohľadňuje množstvo faktorov jednak na strane rodičov, jednak na strane maloletého dieťaťa. Vo veciach starostlivosti o maloleté deti je nevyhnutné prihliadať predovšetkým na záujem maloletého dieťaťa. Zásadne na rozhodnutie o zverení majú vplyv viaceré okolnosti, predovšetkým ide o osobnosť rodiča, vzťah rodiča k dieťaťu, vzťah dieťaťa

ku každému rodičovi, rešpekt k právu dieťaťa stykať sa s druhým rodičom, charakter, morálka a štruktúra mravných noriem rodičov, ako aj všetky ostatné dôležité okolnosti ovplyvňujúce základné právo dieťaťa na to, aby vyrastalo v harmonickom prostredí. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že ideálnym stavom je, keď dieťa môže vyrastať v starostlivosti oboch rodičov. Zároveň je však potrebné uviesť, že základným právom dieťaťa je právo na pokojné a harmonické rodinné prostredie a je povinnosťou rodičov mu takého prostredie zabezpečiť. V prípade, ak medzi rodičmi dieťaťa dochádza k dlhodobým nezhodám, prípadne obaja, alebo jeden z nich sa správa neprimerane a ich spolužitie nevytvára vhodné prostredie pre zdravý rast dieťaťa, je dôvodné, ak sa dieťa zverí do osobnej starostlivosti len jedného z nich a upraví sa rodičovské práva a povinnosti. Základné podmienky pre zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov vyžadujú, aby rodičia boli spôsobilí dieťa vychovávať, aby mali o výchovu dieťaťa záujem, aby bolo zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v jeho záujme a aby touto úpravou boli lepšie zabezpečené potreby dieťaťa. Samotná skutočnosť, že obaja rodičia majú o osobnú starostlivosť záujem a že sú z hľadiska fyzického, psychického a existujúcich vhodných bytových podmienok obaja spôsobilí sa o dieťa starať, nevedie ešte opodstatnene k záveru, že striedavá osobná starostlivosť je pre dieťa vhodná, pokiaľ nie je preukázané aj splnenie ďalších zákonom stanovených podmienok kumulatívne právnou úpravou požadovaných. Pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa nemožno postupovať podľa vopred danej schémy, pričom striedavá osobná starostlivosť nemôže byť paušálne využívaná ako forma „spravodlivého“ rozdelenia starostlivosti o maloleté dieťa medzi rodičov. Záujem a potreby konkrétneho dieťaťa súd musí posudzovať v každom jednotlivom prípade zvlášť so snahou o minimalizáciu negatívnych následkov pre dieťa. To potvrdzuje aj Komentár Výboru OSN pre práva dieťaťa, ktorým interpretoval čl. 3 ods. 1 Dohovoru: „Koncept najlepšieho záujmu dieťaťa je flexibilný a adaptabilný. Mal by byť prispôbený a definovaný individuálne s ohľadom na špecifickú situáciu, v ktorej sa dieťa, ktorého sa vec týka, nachádza, pričom pozornosť by mala byť venovaná jeho osobným pomerom, situácii a potrebám.“

36.

Nie je sporné, že obaja rodičia sú spôsobilí dieťa vychovávať a o osobnú starostlivosť o dieťa majú záujem. Obaja rodičia majú k dieťaťu vytvorený pozitívny vzťah. Vzťah dieťaťa k otcovi je kladný, po emocionálnej stránke je dieťa pripútané na otca, maloletej najmä vyhovuje stabilita a predvídavosť prostredia, v ktorom žije. V otcovi má istotu. Vzťah dieťaťa k matke nie je nejak vážne naštrený, avšak postoj maloletej k matke je negatívne ovplyvnený matkinou povahou, jej výbušnosťou, nepredvídateľnosťou správania. Nakoľko sú narušené citové a vzťahové väzby rodičov navzájom, disfunkčná komunikácia a ich vzájomné nerešpektovanie sa, maloletá do veľkej miery vníma konflikty medzi rodičmi, je ich účastná a je nimi nepriamo ovplyvňovaná oboma rodičmi. Hoci deti vo všeobecnosti disponujú dobrými adaptačnými schopnosťami, v tomto prípade by maloletá mohla mať ťažkosti sa prispôbiť podmienkam striedavej osobnej starostlivosti, nakoľko je v strede záujmu oboch rodičov, ktorí nemajú záujem o riešenie konfliktov, a skôr o podsúvanie viny tomu druhému. V rámci tejto disfunkčnej komunikácie medzi rodičmi a nepriateľských vzťahov medzi nimi by bolo dieťa neustále, či už vedome, alebo nevedome, zaťahované do ich sporov. Podľa znaleckého posudku, ktorý dal vypracovať súd prvej inštancie, sa u matky vyskytujú prvky emočnej instability, tieto však nedosahujú intenzitu patológie, ktorá by matku ovplyvňovala negatívnym spôsobom s ohľadom na vývoj maloletej. Podporuje to však vyjadrenie maloletej, že matka často kričí a nikdy nevie, ako zareaguje na jej slová či činy. Z vyjadrení samotnej maloletej je zrejmé, že súčasne nastavený režim, kedy je väčšinu času u otca a k matke chodíva na víkendy, jej vyhovuje.

37.

S odkazom na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky a Českej republiky možno konštatovať, že striedavá osobná starostlivosť oboch rodičov o maloleté dieťa je všeobecne vhodným riešením z hľadiska nevyhnutného zásahu do ústavne zaručených práv rodičov a maloletých detí, nejde však o riešenie jediné a v žiadnom prípade o riešenie automatické. Prioritným meradlom pre zverenia maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti nie je ani (mnohokrát subjektívne) pranie jedného z rodičov, ale najlepší záujem dieťaťa. Posúdenie naplnenia tohto meradla prislúcha súdom, ktoré sú povinné posudzovať vec individuálne s prihliadnutím k jej konkrétnym okolnostiam a zvláštnostiam. Striedavá osobná starostlivosť pripadá do úvahy vtedy, pokiaľ obaja rodičia prejavujú o zverenie dieťaťa do ich starostlivosti úprimný a skutočný záujem (subjektívne kritérium) a obaja naplňajú relevantné objektívne kritéria zhruba v rovnakej miere. V prípade, ak jeden z rodičov naplňa relevantné kritéria výrazne lepšie, je spravídla v záujme dieťaťa, aby bolo zverené do starostlivosti tohto rodiča (zároveň

s nastavením vhodného styku druhého rodiča s dieťaťom). Vo výnimočných prípadoch môže byť dôvodom k vylúčeniu striedavej osobnej starostlivosti aj nevhodná, či absentujúca komunikácia medzi rodičmi, ale je nevyhnutné pokúsiť sa zistiť príčinu tohto stavu komunikácie a tento stav za pomoci vhodných opatrení napraviť a zlepšiť. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 216/2018 zo dňa 19.09.2018, v ktorom ústavný súd uviedol, že pokiaľ ide o záujem maloletého dieťaťa, súd musí tento vyhodnocovať a zdôvodniť nielen mechanicky a formálne, aj s ohľadom na in concreto okolnosti spočívajúce v danosti, prípadne absencii nielen „technických“ podmienok na výchovu, starostlivosť a všestranný vývoj maloletého (bytové predpoklady, dochádzka do školy alebo na voľnočasové aktivity, lekárska starostlivosť a pod.), ale aj vzhľadom na emocionálne (či už pozitívne alebo negatívne) väzby maloletého dieťaťa ku každému z rodičov, toľko ak o kvalite týchto väzieb vypovedá nestranné znalecké posúdenie.

38.

V predmetnej veci zoberal súd do úvahy závery znaleckého posudku, ktorý ani jedného z rodičov nevylúčil z možnosti starostlivosti o maloletú, ďalej jednotlivé správy od Centra pre rodiny deti Kľúč, kde sa vykonávala intervencia s rodinou, správy kolízneho opatrovníka, ktoré obsahujú aj opisy správania maloletej a rodičov, aj názor maloletej. Po vyhodnotení vyššie uvedených atribútov vyplynulo pre odvolací súd rovnako ako pre súd prvej inštancie, že zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov sa aktuálnej nejaví ako vhodné riešenie úpravy práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, a to práve vzhľadom na to, že otec maloletého dieťaťa je pre dieťa primárnou emocionálnou vzťahovou osobou, stará sa o dieťa a poskytuje mu nielen potrebnú starostlivosť, bezpečie a istotu, ale aj významnú podporu v oblasti emočnej saturácie. Pre maloleté dieťa je emocionálnym, sociálnym aj regulačným zdrojom rozvoja osobnosti dieťaťa, ktorá sýti jeho potreby.

39.

Do úvahy bolo nevyhnutné vziať aj ďalšiu relevantnú skutočnosť brániacu zvereniu maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, a síce, že vzťah medzi rodičmi maloletej je negatívny, vážne narušený, poznačený nedôverou a disfunkčnou komunikáciou, pričom rodičia nedokážu primerane kooperovať ohľadom dieťaťa a nie sú schopní racionálne pristupovať k zabezpečeniu starostlivosti o dieťa. O konfliktných a narušených vzťahoch rodičov maloletej vypovedajú aj otcom podané trestné oznámenia a matkine negatívne vyjadrenia na jeho adresu. Vychádzajúc z týchto skutočností je predpoklad hraničiaci s istotou, že je len veľmi málo pravdepodobné, že by striedavá osobná starostlivosť o maloleté dieťa mohla prispieť k zlepšeniu, ozdraveniu vážne narušeného vzťahu medzi rodičmi. Takýto vzťah medzi rodičmi nedáva ani dostatočnú záruku na to, aby striedavá osobná starostlivosť fungovala uspokojivo.

40.

Odvolací súd konštatuje, že vyššie popísané skutočnosti aktuálne plne odôvodňujú záver pre zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti otca, ku ktorému má dieťa v súčasnosti bližší citový vzťah a predstavuje pre ňu potrebnú emocionálnu stabilitu. U otca sa neprejavujú žiadne sklony, ktoré by ohrozovali zdravý psychický a fyzický vývin maloletého dieťaťa, nemožno preto prisvedčiť tvrdeniam odvolateľky, že maloletá sa bojí pred otcom vyjadriť svoje pocity k matke, alebo že je nadmieru manipulovaná zo strany otca proti matke. Aktuálna potreba maloletého dieťaťa sa javí byť viacej časovej dotácie so svojim otcom, čo neznamena, že matku nemá rada. Naopak, stretávať sa s matkou chce, toto dieťa však potrebuje a vyžaduje stabilitu a istotu prostredia, ktoré jej poskytuje otec. Zo strany matky maloletej by mala byť prítomná väčšia empatia k aktuálnemu prežívaniu maloletého dieťaťa a neprenášanie vlastnej frustrácie na dcéru. Vzhľadom na vyššie uvedené, a najmä s ohľadom na emocionálnu orientáciu dieťaťa, ktoré je k svojmu otcovi citovo pripútané, súd nemal za preukázané, že by zverením maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov boli zaistené potreby dieťaťa lepšie než jeho zverením do osobnej starostlivosti otca. Súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil osobnosť dieťaťa a hodnotu stálosti výchovného prostredia. Otec vie aktuálne lepšie zabezpečiť citovú výchovu dieťaťa a pre dieťa by jeho dlhšia neprítomnosť bola frustrujúca a nevhodná.

41.

Rozhodnutie súdu prvej inštancie je správne aj pokiaľ ide o určenie, že obaja rodičia sú oprávnení maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok, keď toto právo prináleží obom, nakoľko v konaní nebolo preukázané, že by na strane jedného z rodičov boli dôvody pre obmedzenie výkonu tohto rodičovského práva.

42.

V súvislosti s rozhodovaním o určení výživného na maloleté dieťa, súd prvej inštancie vo veci vykonal potrebné dokazovanie z hľadiska odôvodnených potrieb dieťaťa, príjmov rodičov, ich schopností, možností a majetkových pomerov a vec správne právne posúdil a vyvodil z nej aj správny právny záver. K odvolacej námietke matky, že súd nedostatočne skúmal a vyhodnotil majetkové pomery, schopnosti a možnosti otca a matky, odvolací súd uvádza, že majetkové pomery boli vyhodnotené v takej miere, že z nich získaných informácií sa dalo určiť výživné zodpovedajúce potrebám maloletej s prihliadnutím na možnosti matky. Matka bola v čase rozhodovania súdu prvej inštancie nezamestnaná, čo však neznamená, že jej príjem sa hodnotí ako nulový. Pri stanovení výživného sa totiž posudzuje tzv. potencialita príjmov, ktorá súvisí s tým, že súd u povinného prihliada na schopnosti, možnosti a majetkové pomery aj v prípade, ak sa bez dôležitého dôvodu vzdal výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu, rovnako v prípade neprímeraných majetkových rizík, ktoré na seba povinný berie. Princíp potenciality príjmov je inštitútom výrazne ochraňujúcim záujmy oprávneného (maloletej), zákon umožňuje hodnotiť nielen životné okolnosti a pomery povinného, ktoré sú reálne dané, ale aj tie, ktoré by za určitých podmienok mohli existovať. Dôvody sú v existenčnom charaktere výživného a v potrebe zabrániť povinnému, aby svojím konaním znižoval jeho rozsah. V rámci výpočtu zákon uvádza vzdanie sa výhodnejšieho zamestnania, zárobku a majetkového prospechu. V konkrétnom prípade môže byť takouto okolnosťou napr. dobrovoľná nezamestnanosť (ako je tomu aj v prejednávacom prípade), môže ísť o prípad, keď bez závažného dôvodu ukončí podnikateľskú činnosť alebo pracovný pomer bez toho, aby mal zabezpečené, resp. vykonával aktivitu, smerujúcu k získaniu iného zamestnania, porušenie pracovnej disciplíny, ktoré malo za následok rozviazanie pracovného pomeru a pod. Schopnosti povinného predstavujú subjektívne kritérium určovania rozsahu vyživovacej povinnosti; je možné rozumieť nimi vlastnosti dané telesnými a duševnými schopnosťami konkrétnej osoby povinného, zdravotným stavom, vlohami, nadaním, nadobudnutými vedomosťami a získanými skúsenosťami. Z hľadiska vyživovacej povinnosti je podstatné, ako sa prejavia v reálnych schopnostiach dosahovania príjmu. Z tohto hľadiska sa schopnosti skúmajú ako faktické príjmy a výdavky povinného. Subjektívne schopnosti sa môžu realizovať len v rámci objektívne daných možností, ktoré determinuje reálna situácia na trhu práce, miera nezamestnanosti v regióne v príslušnom odbore, veková kategória, dosahované zárobky v danom povolání. Tieto atribúty, teda či matka vzhľadom na svoje možnosti a schopnosti dosahuje dostatočný príjem pre poskytnutie primeranej životnej úrovne aj pre svoju dcéru, vzal súd prvej inštancie do úvahy pri určovaní výšky výživného. Výška mesačných nákladov na dieťa tak predstavuje vyčíslenie všetkých pravidelných a nepravidelných platieb na dieťa a je jednoznačne určiteľná. Náklady na dieťa predstavujú všetky náklady potrebné na uspokojovanie jeho potrieb ako sú napríklad bývanie, stravovanie, ošatenie, hygienické potreby a drogéria, zdravotná starostlivosť, školské potreby a náklady súvisiace s plnením školskej dochádzky, preprava dieťaťa, poplatky za záujmovú činnosť. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 730/2014, v zmysle ktorého položky, ktoré sa pravidelne mesačne opakujú, ale aj tie, ktoré sa opakujú prevažnú väčšinu mesiacov v roku, je nutné uviesť v konkrétnej výške aktuálne za mesiac, nepravidelné platby (napr. kúpa športových potrieb, zdravotníckych pomôcok, škola v prírode, letné tábory) sa na jednotlivé mesiace rozpočítajú tak, že celková úhrada každého nákladu sa vydeli dvanástimi mesiacmi, a k pravidelným mesačným nákladom sa pripočíta iba suma zodpovedajúca výške mesačného príspevku, pričom spoločné náklady rodiny na zabezpečenie bývania sa do nákladov dieťaťa započítajú iba vo výške na jedného člena rodiny. Odvolací súd poznamenáva, že keď sa vezme do úvahy vyššie uvedené a neopomenie sa ani skutočná cena potrieb dennej spotreby na Slovensku s prihliadnutím na to, že maloletá H. I. má už desať rokov, k čomu prislúchajú určité náklady na školské potreby, odev, obuv, toaletné potreby, koničky, nehovoriac o strave, o platbách škole a podobne, je súdom prvej inštancie určené výživné vo výške 100 eur na spodnej hranici toho, čo mohol súd priznať, aby to bolo primerané potrebám maloletej.

43.

Kontakt rodičov s ich maloletým dieťaťom je takým významným činiteľom ovplyvňujúcim zdravý vývoj dieťaťa, ktorý sa zákonodarca rozhodol riešiť právnou úpravou styku rodičov s ich maloletými deťmi; považuje ho za neoddeliteľnú súčasť rodičovských práv a práv dieťaťa upravených v Zákone o rodine. Zákon zasahuje do úpravy styku rodičov s dieťaťom len v špecifických, neštandardných situáciách, a to najmä v prípadoch, keď rodičia maloletého dieťaťa spolu nežijú; ide najmä o prípad rozvodu manželov s maloletými deťmi. Právna úprava v § 25 ods. 1 Zákona o rodine pripúšťa, že rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s maloletým dieťaťom, zákon tak preferuje dohodu rodičov o úprave styku s maloletým

dieťaťom. Až keď nedôjde k dohode rodičov o výkone rodičovských práv, rozhodne o ich výkone súd, vždy však s prihliadnutím na záujem maloletého dieťaťa. Právo na styk rodiča s maloletým dieťaťom vyplýva z článku 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky ale z ustanovenia Dohovoru o právach dieťaťa, kde v článku 7 je upravené ako právo dieťaťa poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť. Právo styku a zásady jeho správneho výkonu sa premietajú aj do judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý opakovane konštatoval: "je v záujme dieťaťa aby udržiavalo rodinné zväzky s odlúčeným rodičom a aby nebolo odtrhnuté od svojich rodičov (Gorgula vs. Nemecko - č. 744969/ 01) dieťa má právo na to, aby dostalo príležitosť rozvíjať svoj vzťah ku každému z rodičov a prejavíť svoje city skutočne slobodne, bez akéhokoľvek vonkajšieho tlaku zo strany druhého rodiča" (Hansenová vs. Turecko - č. 36141/97).

44.

Odvolacie námietky matky spochybňujúce správnosť odvolaním napádaného rozhodnutia súdu prvej inštancie v časti úpravy styku matky s maloletým dieťaťom boli veľmi strohé. Matka iba v uviedla, že výrok o styku s maloletou je jedným z tých, ktoré odvolaním napáda, pričom v odvolaní sa domáha toho, aby bola maloletá zverená do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, preto sa zrejme nezaobrá bližšie tým, ako by mal byť upravený styk maloletej s matkou pre prípad, že bude maloletá zverená do osobnej starostlivosti otca. S poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/87/2017 zo dňa 29.11.2017 je určenie spôsobu, akým sa bude realizovať styk maloletého dieťaťa s rodičom, vždy výsledkom posúdenia konkrétnych skutkových okolností každej prejednávanej veci. Vďaka tomu potom môže súd prijať celkom jedinečné a konkrétne závery a dosiahnuť tak v súdnom konaní vo veciach starostlivosti o maloletých sledovaný cieľ, t. j. najlepší záujem maloletého dieťaťa a zachovanie práva rodičov na ich vzťah k maloletému dieťaťu. Vyriešenie styku dieťaťa s rodičom sa odvíja od zistení vyplývajúcich v každom individuálnom prípade z vykonaného dokazovania a je na konajúcom súde, aby zvažil, s ohľadom na najlepší záujem maloletého dieťaťa a práva rodičov, ako styk rodiča s maloletým dieťaťom upraví. Po vyhodnotení konkrétnych okolností danej veci, vzhľadom do aktuálnej rodinnej situácie a posúdením dynamiky rodinných vzťahov, sa úprava styku matky s maloletou vo frekvencii, ako ju určil súd prvej inštancie, javí ako nedostatočná. Odvolací súd pristúpil preto k rozšíreniu súdom prvej inštancie upraveného styku, nakoľko má za to, že stretávanie matky dcéry nie je vhodné okresať iba na nevyhnutnú úroveň. Odvolacím súdom zvolený rozsah stretávania umožní matke prostredníctvom vymedzeného času realizovať svoje právo na výchovu a starostlivosť o svoje dieťa, kde styk je upravený vo viacerých prípadoch na viac ako dve prespatia (cez prázdniny) a matke sa umožní budovať si spoločné zážitky, obnoviť, či prehĺbiť vzťah medzi ňou a dcérou a bude mať takýmto spôsobom priestor na uistenie dieťaťa, že ho má rada a bude môcť prejavíť svoj empatický prístup k aktuálnemu prežívaniu svojej dcéry. Otec tiež opakovane deklaroval záujem na tom, aby mala H. I. so svojou matkou vytvorený dobrý vzťah, lebo dieťa matku potrebuje. Rodičia budú mať takouto formou úpravy styku matky s maloletou možnosť korigovať svoje vzájomné negativistické a kritické postoje, nájsť vhodnú formu komunikácie, odbúrať vzájomnú nedôveru, kritiku a obviňovanie sa, s cieľom sústreďovania sa na svoje maloleté dieťa. Obaja rodičia by si mali uvedomiť, že sú príkladom pre spoločné maloleté dieťa, teda ich povinnosťou je správať sa pred ním kultivovaným spôsobom, pretože dieťa má právo na oboch svojich rodičov, na ich solídne chovanie v jeho prítomnosti a na hádkami a rodičovskými konfliktami nezaťažené detstvo. V tejto súvislosti odvolací súd považoval za nevyhnutné zdôrazniť, že v rodičovských vzťahoch platí viac než inde požiadavka vzájomnej tolerancie, nekonfliktnosti a úcty k právam druhého rodiča a k právam dieťaťa, čo by mali mať na zreteli predovšetkým rodičia maloletého dieťaťa. Avšak z dôvodu, že v súčasnosti je vzťah rodičov naštrbený, odvolací súd upravil styk tak, že preberanie dieťaťa je nastavené prednostne bez kontaktu rodičov (budú maloletú vyberať zo školy) a iba v prípade, že maloletá nebude v škole, budú sa musieť pri odovzdaní maloletej stretnúť a komunikovať.

45.

Pokiaľ ide o námietku matky, že súd prvej inštancie sa upriamil na posledný výsluch maloletej, z ktorého vyplynulo, že maloletá sa obáva reakcií matky s ohľadom na jej výbušné správanie, k tomu odvolací uvádza, že súd prvej inštancie (rovnako ako odvolací súd) vyhodnocoval účastníkmi konania predložené dôkazy vo vzájomných súvislostiach, t.j. nebral do úvahy iba posledný výsluch, ale komplexne posúdil aj výsluchy maloletej, ale aj správy od kolízneho opatrovníka a Centra pre rodiny detí, do úvahy zobral aj spoluprácu pri vykonávaní poradenstva a všetky ďalšie predložené dokumenty (vrátane znaleckého posudku) a dôkazy. Tieto posúdil vo vzájomných súvislostiach, takže nemožno povedať, že by súd vychádzal separovane z jedného výsluchu maloletej nehľadiac pri tom na ďalšie okolnosti. Matka v odvolaní uvádza príklad, že ju otec provokuje tým, že sedí pri dcére počas telefonátov s ňou a tieto

si nahráva. Matka svojimi tvrdeniami o tom, že takéto konanie otca ju frustruje a provokuje, a preto potom útočí na otca, priznáva, že má isté potiaže pri zvládaní stresových situácií. Matka je dospelá osoba a musí preto dokázať svoje emócie kontrolovať aj v náročnejších situáciách. Tým by mala ísť príkladom pre svoju dcéru, ktorá sa pomaly približuje pubertálnemu veku a bude potrebovať ešte viac empatie, pochopenia a najmä vzor, ako riešiť stále zložitejšie životné situácie. Provokácie zo strany otca odvolací súd neschvaľuje, avšak na druhej strane ani sa nedomnieva, že by nahrávanie rozhovoru matky a dcéry bolo tak závažnou provokáciou, aby matka svoju frustráciu nedokázala zvládnuť, najmä pred dcérou. Matka poukázala v odvolaní na správu psychológa, podľa ktorej je schopná sa plnohodnotne starať o dieťa, hoci je viac emotívna pri záťaži. Odvolací súd tu upriamuje pozornosť matky na to, že pri posudzovaní, komu má byť dieťa zverené do osobnej starostlivosti, resp. či je vhodná striedavá starostlivosť oboch rodičov, sa neprihliada iba na to, či sú obaja rodičia spôsobilí na plnohodnotnú výchovu dieťaťa. Prihliada sa na celý komplex atribútov (bolo to uvedené aj vyššie) a v tomto prípade sa nejaví byť v najlepšom záujme dieťaťa, aby bolo zverené do striedavej osobnej starostlivosti, ale to nie z dôvodu výhradne na strane matky a jej spôsobilosti postarať sa o dcéru, ale aj z pohľadu maloletej. Ako už bolo vyššie zdôraznené, jej citová naviazanosť na otca, jej potreba stability, pokoja, istoty tu prevyšujú záujem matky na striedavej starostlivosti. Súdby totiž v prvom a jedinom rade musia prihliadať na záujem dieťaťa. Niektoré deti nie sú vhodné do striedavej starostlivosti vôbec, niektoré potrebujú dosiahnuť istý vek a niektoré sú natoľko flexibilné, že môžu byť v striedavej starostlivosti od malička. Keď príde k zmene pomerov a matka s otcom začnú fungovať bez vzájomnej hostility, čo sa iste preniesie aj na vzťah s dcérou, keď maloletá bude vnímať, že aj v matke má podporu, istotu, že v nej nájde vždy pochopenie a nemusí pred ňou zvažovať každé slovo v obave o reakciu, potom je možné pristúpiť k zmene zverenia. Dovtedy by však mala matka popracovať na vlastných vlastnostiach a emočnej stabilite. Pokiaľ ide o ďalšiu odvoláciu námietku matky, že súd prvej inštancie automaticky predpokladal, že vzdelanie zdravotnej sestry ju predurčuje na rýchle nájdenie si zamestnania, tu odvolací súd poukazuje na svoje odôvodnenie k potencialite príjmov, pričom nakoľko matka nemá žiaden handicap ani iný známy dôvod, pre ktorý by nemohla pracovať, je tu nutné hľadiť na ňu ako na potenciálne schopnú si primerané zamestnanie nájsť, hoci aj v i nej, ako vo vyštudovanej oblasti. Tejto odvolacej námietke teda nemožno prisvedčiť.

46.

Ďalšie argumenty matky odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nepodstatné, nespôsobilé ovplyvniť posúdenie veci, keď i podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku strany, ktorá ju nastolila. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty strán (rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 251/2004, III.ÚS 209/2004, II.ÚS 200/2009).

47.

Súd prvej inštancie berúc na zreteľ negatívny a výrazne konfliktný vzťah medzi rodičmi maloletého dieťaťa s absentujúcou komunikáciou sa snažil v rámci svojich zákonných možností poskytnúť rodičom a maloletému dieťaťu pomoc, preto nariadil maloletej a jej rodičom výchovné opatrenie spočívajúce v ich povinnosti podrobiť sa psychologickému poradenstvu v rozsahu najmenej 6 konzultácií, ktoré sa uskutočnia v spolupráci s oddelením sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Dunajská Streda. S ohľadom na konfliktný vzťah rodičov sa odvolací súd úplne stotožňuje s týmto postupom a ani jeden z rodičov toto rozhodnutie súdu prvej inštancie nespochybnil, preto ako nenapadnuté odvolaním, tento výrok súdu prvej inštancie ostáva pre účastníkov konania záväzný v rozsahu, v akom rozhodol súd prvej inštancie. Odvolací súd považuje za nevyhnutné zdôrazniť a upozorniť oboch rodičov na to, že rodičovská vyspelosť, zodpovednosť a empatia vo vzťahu k chápaniu citových potrieb na rovnakej úrovni zaručuje a má viesť k obnoveniu narušených väzieb medzi rodičmi. Záujem nielen maloletého dieťaťa, ktorý by mali obaja rodičia sledovať, by naplnilo akékoľvek usporiadanie roztrieštených vzťahov v rodine uvedomujúc si, že sú to práve rodičia, ktorí nesú zodpovednosť za výchovu a vývoj svojho dieťaťa. V predmetnom prípade na jednej strane stojí právo rodiča realizovať svoje rodičovské práva v rozsahu, v akom mu tieto prislúchajú (ktorú skutočnosť súd nijako nepopiera), na druhej strane však stojí záujem maloletého dieťaťa vyrastať v pokojnom a harmonickom prostredí v súlade s jeho najlepším záujmom. Z axiologického hľadiska je najlepší záujem maloletého dieťaťa tým najpodstatnejším, čo musí rodič pri výkone svojich rodičovských

práv a povinností sledovať. Inštitút rodičovských práv a povinností je potrebné vykladať tak, aby čo najúčinnejšie slúžil záujmom dieťaťa.

48.

Odvolačný súd z vyššie uvedených dôvodov v súlade s ust. § 387 ods. 1, 2 CSP rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutých výrokoch II., a III. ako vecne správny potvrdil a v napadnutom výroku IV. zmenil v zmysle ust. § 388 CSP.

49.

O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol použitím ustanovenia § 396 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

50.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0 (§ 2 ods. 1 CMP, § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C. s. p.).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C. s. p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C. s. p.).